

Gemeentelijke rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd Leiderdorp

Gemeentelijke rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd 2018

Inleiding	3
1. Gezonde School	3
2. Verslavingspreventie	3
3. Relationale en Seksuele Ontwikkeling	5
4. Voeding en Bewegen	6
5. Sociaal-Emotionele Ontwikkeling	7
6. Contactmoment bovenbouw VO	9
7. Sociale Veiligheid	9
8. 2019	10

Gemeente	Gemeente Leiderdorp
Verantwoordingsperiode	1-1-2018 t/m 31-12-2018
Publicatiedatum	14 januari 2018
Aantal scholen	13 PO-scholen en 2 V(S)O-scholen
Gegevens lid accountteam namens Gezondheidsbevordering	Floortje Sijpestein fsijpestein@ggdhm.nl 088- 308 4618

Inleiding

In aanvulling op de regionale rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd ontvangt u hierbij de gemeentelijke rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd. Deze rapportage biedt u inzicht in de inspanningen en het bereik in uw gemeente in 2018.

De omvang van geleverde diensten verschilt per jaar. Dit is afhankelijk van de vraag vanuit het werkveld, eventuele extra middelen (bijvoorbeeld uit het landelijke Ondersteuningsaanbod en/of gemeentelijke financiering voor weerbaarheidstrainingen in het Primair Onderwijs) en wordt ook afgewogen met onze dienstverlening vanuit het basispakket in vorige kalenderjaren.

Tot slot zijn in deze rapportage ook aanbevelingen opgenomen.

1. Gezonde School

De Gezonde School werkwijze is een structurele en integrale manier om gezondheidsbeleid op school vorm te geven. Scholen die structureel en integraal aandacht hebben voor gezondheid op school kunnen het landelijke vignet Gezonde School behalen. GGD Hollands Midden ondersteunt scholen bij het behalen van een vignet Gezonde School.

Hieronder vindt u de scholen en het type vignet dat scholen in deze gemeente hebben behaald of waarbij zij begeleid worden.

Voortgezet Onderwijs

Schoolnaam	Type vignet / begeleiding
P.C. Hoofcollege	Begeleiding bij het behalen van het vignet Voeding

2. Verslavingspreventie

In de gemeente is in het afgelopen jaar in zowel het Primair als Voortgezet Onderwijs invulling gegeven aan het thema Verslavingspreventie.

Primair Onderwijs

Er wordt invulling gegeven aan de boodschappen omtrent alcoholmatiging en de 'rookvrije generatie' vanuit de nota lokaal gezondheidsbeleid van de gemeente(n). Scholen kiezen zelf de wijze van invulling.

In uw gemeente zijn er vijf scholen geweest waar de ouderbijeenkomst behorende bij een weerbaarheidstraining heeft plaatsgevonden. Deze ouderbijeenkomst geeft invulling aan het thema Verslavingspreventie, omdat individuele weerbaarheid en ook groepsdruk van invloed zijn op het maken van (on)gezonde keuzes. Tijdens deze ouderbijeenkomst krijgen ouders informatie over het gebruik en de gezondheidsrisico's van alcohol en roken en de invloed die zij hierop kunnen uitoefenen als opvoeder. Ook worden hierin

andere 'verslavingen en verleidingen' meegenomen, waaronder het effect van sociale media.

Eén school in uw gemeente heeft deelgenomen aan de weerbaarheidstraining 'Weerbaarheid op Maat'. Binnen deze training konden de leerlingen samen met hun ouders kiezen met welke themamodule zij wilden werken. Meer over de weerbaarheidstraining 'Weerbaarheid op Maat' leest u in de regionale rapportage. Twee leerlingen kozen voor de themamodule 'Weerbaarheid, (On)gezonde Gewoontes' en werden geïnformeerd over de onderwerpen behorende bij dit thema. Om de weerbaarheidstraining te koppelen aan de onderwijspraktijk, zijn materialen ontwikkeld die hieraan bijdragen, zoals de poster pubergezond en de gelijknamige website www.pubergezond.nl.

Over de inhoud van de trainingen, samenwerking met ketenpartners en regionale spreiding leest u meer in de regionale rapportage.

Schoolnaam	Type Uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
PCB 't Bolwerk	Ouderbijeenkomst 'Alcohol, Roken en Mediawijsheid'	27		
OBS De Hobbit	Ouderbijeenkomst 'Alcohol, Roken en Mediawijsheid'	25		
OBS Koningin Juliana school	Ouderbijeenkomst 'Alcohol, Roken en Mediawijsheid'	19		
OBS Prins Willem Alexanderschool	Ouderbijeenkomst 'Alcohol, Roken en Mediawijsheid'	20		
PCB De Zwijger	Ouderbijeenkomst 'Alcohol, Roken en Mediawijsheid'	26		
OBS Prins Willem Alexanderschool*	Weerbaarheidstraining op Maat: (On)gezonde Gewoontes		2	
Totaal		117	2	0

*Gearceerde dienstverlening komt voort uit het Ondersteuningsaanbod en/of (lokaal) aanvullende middelen, zoals beschreven in de regionale en deze gemeentelijke rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd.

Voortgezet Onderwijs

Schoolnaam	Type Uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
Visser 't Hooft Lyceum	Ouderavond mediawijsheid	35		
Totaal		35		

Onderzoek geeft aan dat ouders een grote invloed hebben op het gebruik van genotmiddelen door jongeren. De meest effectieve strategie om het gebruik van genotmiddelen onder jongeren te voorkomen, is het stellen en uitvoeren van regels, met name door hun ouders. Maar ook andere volwassenen om hen heen spelen een rol; bijvoorbeeld personeel op een school en teamleiders op een sportvereniging. Dit betekent dat wij vooral investeren in de op de volwassenen gerichte interventies: we scholen en ondersteunen ouders en personeel. Daarmee kiezen we er binnen de beschikbare capaciteit ook voor om ons minder te richten op de (gast-)lessen voor de leerlingen. Als dat mogelijk is voeren wij deze natuurlijk wel uit. Deze visie geldt voor alle onderwijstypen; de leeftijd van de leerlingen is hierbij veel bepalender dan hun leervermogen.

3. Relationale en Seksuele Ontwikkeling

In de gemeente is in het afgelopen jaar in het Primair onderwijs invulling gegeven aan het thema Relationale en Seksuele Ontwikkeling.

Primair Onderwijs

GGD HM is in 2014 gestopt met het promoten van de 'Week van de Lentekriebels'. Deze aandachtswaak is bedoeld als kennismaking. De overstap van scholen naar meer structureel onderwijs over het onderwerp bleef echter uit. Om aan te sluiten bij de kerndoelen van het onderwijs omtrent structurele aandacht voor seksualiteit en seksuele diversiteit en de ondersteuningsbehoeften van kinderen, is dit besluit genomen. Door middel van een planmatige aanpak wordt toegewerkt naar een structurele inbedding van het thema binnen de school. In het eerste jaar worden een docenttraining en ouderbijeenkomst georganiseerd, waarna de school aan de slag gaat met een projectperiode waarin per groep meerdere lessen over het thema worden gegeven. Deze periode heeft als doel om kennis te maken met het onderwerp. In het tweede jaar worden de lessen vervolgens geïntegreerd in het bestaande curriculum van de school, zodat het thema verankerd is.

Eén school in uw gemeente heeft deelgenomen aan de weerbaarheidstraining 'Weerbaarheid op Maat'. Binnen deze training konden de leerlingen samen met hun ouders kiezen met welke themamodule zij wilden werken. Meer over de weerbaarheidstraining 'Weerbaarheid op Maat' leest u in de regionale rapportage. Drie leerlingen kozen voor de themamodule 'Weerbaarheid, Lijf en Relaties' en werden geïnformeerd over de onderwerpen behorende bij dit thema. Om de weerbaarheidstraining te koppelen aan de onderwijspraktijk zijn materialen ontwikkeld die

hieraan bijdragen, zoals de poster pubergezond en de gelijknamige website www.pubergezond.nl.

Over de inhoud van de trainingen, samenwerking met ketenpartners en regionale spreiding leest u meer in de regionale rapportage.

Schoolnaam	Type Uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
OBS Prins Willem Alexanderschool*	Weerbaarheidstraining op Maat: Lijf en Relaties		3	
Totaal			3	

*Gearceerde dienstverlening komt voort uit het Ondersteuningsaanbod en/of (lokaal) aanvullende middelen, zoals beschreven in de regionale en deze gemeentelijke rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd.

Voortgezet Onderwijs

Relationele en Seksuele Ontwikkeling wordt wat betreft het Voortgezet Onderwijs georganiseerd door de afdeling Maatschappelijke Zorg en Veilig Thuis (MZVT) van de GGD Hollands Midden en incidenteel door het project Sense van de afdeling Algemene Gezondheidszorg (AGZ). U vindt de activiteiten terug in hun rapportages.

4. Voeding en Bewegen

In de gemeente is in het afgelopen jaar in het Primair Onderwijs invulling gegeven aan de thema's Voeding en Bewegen.

Primair Onderwijs

Het onderwijs vraagt om een passende en constructieve benadering die hen helpt om de koers naar gezonde voeding en voldoende beweging geleidelijk in te zetten. Er zijn veel effectieve interventies en initiatieven beschikbaar. In 2018 is gestart met een pilot om te komen tot een totaalaanpak met als doel een structureel en integraal voeding- en beweegbeleid te ontwikkelen. Hierover is meer te lezen in de regionale jaarrapportage.

Eén school in uw gemeente heeft deelgenomen aan de weerbaarheidstraining 'Weerbaarheid op Maat'. Binnen deze training konden de leerlingen samen met hun ouders kiezen met welke themamodule zij wilden werken. Meer over de weerbaarheidstraining 'Weerbaarheid op Maat' leest u in de regionale rapportage. Drie leerlingen kozen voor de themamodule 'Weerbaarheid, Voeding en Bewegen' en werden geïnformeerd over de onderwerpen behorende bij dit thema. Om de weerbaarheidstraining te koppelen aan de onderwijspraktijk, zijn materialen ontwikkeld die hieraan bijdragen, zoals de poster pubergezond en de gelijknamige website www.pubergezond.nl.

Over de inhoud van de trainingen, samenwerking met ketenpartners en regionale spreiding leest u meer in de regionale rapportage.

Schoolnaam	Type Uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
OBS Prins Willem Alexanderschool*	Weerbaarheidstraining Op Maat: Voeding en Bewegen		3	
Totaal			3	

*Gearceerde dienstverlening komt voort uit het Ondersteuningsaanbod en/of (lokaal) aanvullende middelen, zoals beschreven in de regionale en deze gemeentelijke rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd.

Voortgezet Onderwijs

Er is beperkte reguliere financiering waarmee in het Voortgezet Onderwijs ingezet kan worden op Voeding en Bewegen. Helaas, want getalsmatig en inhoudelijk zijn dit grote problemen. Incidenteel kan ingezet worden op het behalen van een vignet op deze onderwerpen, als een aanvraag daartoe wordt gehonoreerd vanuit het Ondersteuningsfonds. Deze vindt u terug onder hoofdstuk 1. Gezonde School. We attenderen scholen wel op landelijke campagnes, waaronder EU-Schoolfruit en het Nationaal Schoolontbijt.

Schoolnaam	Type Uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
Visser 't Hooft Lyceum	Gezonde Schoolkantine behaald in 2018 (goud)			
Totaal				

5. Sociaal-Emotionele Ontwikkeling

In de gemeente is in het afgelopen jaar in het Primair Onderwijs invulling gegeven aan het thema Sociaal-Emotionele Ontwikkeling.

Primair Onderwijs

In het Primair Onderwijs zijn puberontwikkeling en psychosociale gesteldheid belangrijke onderwerpen die, net als bij docenten, ook vragen oproepen bij ouders en leerlingen zelf. Scholen kunnen door middel van de weerbaarheidstraining invulling geven aan dit onderwerp. Vier scholen in uw gemeente hebben dan ook de weerbaarheidstraining met de themamodule 'Weerbaarheid, Jezelf en Anderen' ingezet. Eén school in uw gemeente heeft deelgenomen aan de weerbaarheidstraining 'Weerbaarheid op Maat'. Binnen deze training konden de leerlingen samen met hun ouders kiezen met welke themamodule zij wilden werken. Meer over de weerbaarheidstraining 'Weerbaarheid op Maat' leest u in de regionale rapportage. 16 leerlingen kozen voor de themamodule 'Weerbaarheid, Jezelf

en Anderen'. Met de weerbaarheidstraining 'Weerbaarheid, Jezelf en Anderen' worden leerlingen geïnformeerd over de onderwerpen behorende bij dit thema. Om de weerbaarheidstraining te koppelen aan de onderwijspraktijk zijn materialen ontwikkeld die hieraan bijdragen, zoals de poster pubergezond en de gelijknamige website www.pubergezond.nl.

Behorende bij deze weerbaarheidstraining is er een ouderbijeenkomst ingezet met het thema 'Weerbaarheid, Jezelf en Anderen'. Tijdens deze ouderbijeenkomst krijgen ouders informatie over de weerbaarheidstraining en over de sociaal-emotionele ontwikkeling van hun kinderen en de invloed die zij hierop kunnen uitoefenen als opvoeder.

Over de inhoud van de trainingen, samenwerking met ketenpartners en regionale spreiding leest u meer in de regionale rapportage.

Schoolnaam	Type Uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
PCB 't Bolwerk	Ouderbijeenkomst 'Jezelf en Anderen'	27		
OBS Koningin Juliana school	Ouderbijeenkomst 'Jezelf en Anderen'	29		
OBS Prins Willem Alexanderschool	Ouderbijeenkomst 'Jezelf en Anderen'	20		
OBS De Hobbit	Ouderbijeenkomst 'Jezelf en Anderen'	25		
PCB De Zwijger	Ouderbijeenkomst 'Jezelf en Anderen'	26		
	Regio docententraining Weerbaarheid			2
PCB 't Bolwerk*	Weerbaarheidstraining 'Jezelf en Anderen'		25	2
OBS Koningin Juliana school*	Weerbaarheidstraining 'Jezelf en Anderen'		19	2
OBS Prins Willem Alexanderschool*	Weerbaarheidstraining op Maat: Jezelf en Anderen		16	2
OBS De Hobbit*	Weerbaarheidstraining 'Jezelf en Anderen'		29	2
PCB De Zwijger*	Weerbaarheidstraining 'Jezelf en Anderen'		26	2
Totaal		127	115	12

*Gearceerde dienstverlening komt voort uit het Ondersteuningsaanbod en/of (lokaal) aanvullende middelen, zoals beschreven in de regionale en deze gemeentelijke rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd.

Voortgezet Onderwijs

Schoolnaam	Type Uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
Visser 't Hooft Lyceum	Adviesgesprek m.b.t. training Weerbaarheid			3
Totaal				3

6. Contactmoment bovenbouw VO

Schoolnaam	Type Uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
Visser 't Hooft Lyceum	Checkrapport opgesteld, advies gegeven en besproken 2017-2018			(Zorgteam=) 2
Totaal				2

Op 15- of 16-jarige leeftijd vindt het contactmoment bovenbouw plaats. De medewerkers van de Jeugdgezondheidszorg van de GGD nemen een digitale vragenlijst af. Sinds december 2017 wordt er met een nieuwe vragenlijst gewerkt: "Gezond leven? Check het even!", kortweg 'de Check'. De school kan kiezen om voorafgaand aan het afnemen van de vragenlijst per klas de les 'Life Chat' in te zetten. Deze heeft tot doel de jongeren te stimuleren om de lijst zo serieus mogelijk in te vullen.

De individuele uitkomsten kunnen voor de Jeugdverpleegkundige aanleiding zijn om een jongere op te roepen voor een gesprek. De collectieve uitkomsten worden door de Adviseurs Gezondheidsbevordering geanalyseerd, verwerkt in een rapport en er worden adviezen voor interventies aan gekoppeld. Het rapport en de adviezen worden vervolgens besproken met de school.

De school kan kiezen om op grond daarvan een aantal interventies in te zetten waaronder 'acteurslessen': acteurs behandelen een voor de groep belangrijk thema om op die wijze informatie te geven en bij te dragen aan de meningsvorming.

7. Sociale Veiligheid

In uw gemeente is met het bestuur PCBO gewerkt aan een beleidsplan 'Sociale veiligheid'. Hiervoor is een ontwikkelgroep gevormd die het sociaal veiligheidsbeleid ontwikkelt. In 2019 zal het traject vervolg krijgen.

Voor meer informatie over het traject sociale veiligheid verwijzen wij u naar de regionale rapportage.

8. 2019

Graag werken we met u samen aan audiovisuele materialen om jongeren online en 'on demand' te bereiken. De digitalisering van de maatschappij levert gezondheidsuitdagingen op voor jeugdigen en hun (professionele) opvoeders, zoals verslaving, fysieke klachten, isolement en polarisatie. Tegelijk biedt deze digitale ontwikkeling ook kansen. Omdat de jeugd voor meer dan 50% online actief is, kan via deze weg ook digitale gezondheidsbevordering tot stand komen. Uit onderzoek (van Defy Media, 2015) blijkt dat jongeren zo'n 11 uur video per week bekijken via 'YouTube'. Naast het feit dat jongeren consument zijn, zijn ze ook content creators. Ze maken zelf dagelijks filmpjes, vlogs en reportages. Deze uitgangspunten bieden kansen om samen met jongeren te werken aan gezondheid. De eerste jongerenparticipatieprojecten hebben hierin al mooie resultaten opgeleverd, zoals u kunt zien via [deze link](#). Meer over het jongerenparticipatieproject 'Booka' leest u in de regionale rapportage.

Primair Onderwijs

Pilot Hart & Ziel

Graag werken we samen met de gemeente bij het werven van pilotscholen voor het programma Hart & Ziel. Met dit programma voldoen basisscholen aan wet- en regelgeving en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Tevens volgen en bevorderen ze de gezondheid van (groepen) leerlingen met behulp van vragenlijsten. Zo nodig kunnen onderwijsprofessionals aanvullende vragenlijsten gebruiken om opvallend gedrag verder te objectiveren. Doordat dit gebeurt volgens professionele standaarden, krijgen externe professionals een concreter beeld van de individuele ondersteuningsbehoeften van kinderen. Resultaten zijn beschikbaar op school-, groeps- en leerling niveau en zijn tevens geanonimiseerd beschikbaar voor de jeugdgezondheidszorg. Vanuit deze overzichten kunnen trends en signalen ook collectief worden opgepakt en kunnen school en jeugdgezondheidszorg samen werken aan preventief schoolgezondheidsbeleid.

Sociale veiligheid

In uw gemeente hebben we het afgelopen jaar samengewerkt met het bestuur van PCBO omtrent planvorming en implementatie van 'Sociaal Veiligheidsbeleid'. In 2019 zal deze samenwerking vervolg krijgen door middel van trainingen, beleidsvorming en implementatie.

Weerbaarheid

Afgelopen jaar zijn met subsidie vanuit de gemeente weerbaarheidstrainingen uitgevoerd. Deze investering vanuit de gemeente wordt door de scholen als zeer positief ervaren. Daarnaast zijn de weerbaarheidstrainingen een goede manier om ouders al in het Primair Onderwijs te informeren over gezondheidsthema's als alcoholmatiging, 'rookvrije generatie', 'relaties en seksualiteit', 'voeding en bewegen' en opvoeding'. Tevens draagt de interventie bij aan meer inhoudelijke samenwerking met scholen en ketenpartners in de gemeente. Ook biedt het mogelijkheden om lokale initiatieven omtrent gezonde leefstijl te verbinden en zichtbaar te maken. Het verdient aanbeveling dat de gemeente de subsidiëring hiervoor voortzet om zo de samenwerking en het weerbaarheidseffect te optimaliseren.

Voortgezet Onderwijs

Speerpunt Depressiepreventie

Een van de speerpunten voor 2019 is om het onderwerp 'depressiepreventie' verder uit te diepen en scholen hierbij te ondersteunen. De medewerkers van de Jeugdgezondheidszorg op het voortgezet onderwijs merken de laatste jaren een toename van signalen van somberheid en depressie bij leerlingen. Angst- en somberheidsklachten is daarmee een thema dat op alle VO-scholen leeft. Uit analyses die de GGD maakt op basis van de gezondheidscheck in de bovenbouw blijkt dat 15 tot 35% van de leerlingen in de bovenbouw verhoogde somberheidsklachten heeft. Meisjes scoren daarbij hoger dan jongens en Havo/Vwo-scholen scoren hoger dan VMBO-locaties. In de gemeente Gouda loopt op dit moment een pilot met het preventieprogramma 'Happyles'. Bij positieve resultaten gaan we bekijken hoe we deze interventie verder kunnen verspreiden.

Jongerenpeiling

Eind 2019 staat de afname van de nieuwe Jongerenpeiling weer op de agenda, waarin jongeren op tal van onderwerpen worden bevroegd. Hiertoe zullen alle leerlingen van elke 2^e en 4^e klas van elke VO-school worden uitgenodigd. De werving van de scholen start in maart 2019. De resultaten van de Jongerenpeiling worden in 2020 verwacht.

Ontwikkelen van aanpak Sociale Veiligheid voor het VO

Het aanbod een school te begeleiden wat betreft het ontwikkelen (vaak completeren) van beleid en uitvoering van Sociale Veiligheid is in het primair Onderwijs staande praktijk op grond van aanvullende financiering. Sociale Veiligheid is ook voor het Voortgezet Onderwijs verplicht sinds 2015. Veel scholen hebben wel (grote) delen van dit beleid op orde, maar om het in een complexe organisatie als een VO-school volledig en bij iedereen bekend te krijgen is ingewikkeld. De controle hierop door de Onderwijsinspectie is gering. De inhoudelijke noodzaak is groot.

In 2018 is gestart om Sociaal Veiligheidsbeleid voor het VO te ontwikkelen. Hierin zullen Halt en de adviseurs Publieke Gezondheid Jeugd van de GGD samen optrekken. Eind 2018 zijn er samenwerkingsafspraken gemaakt met Halt omtrent de taakverdeling wat betreft Sociale Veiligheid in deze regio. Deze afspraken betreffen afstemming wat betreft zowel de inhoud als het aanbieden van beider diensten. In November is op één VO-school in Alphen gestart met de ontwikkeling van een traject Sociale Veiligheid. Als deze pilot start dan is er het voornemen dit traject, tegen kostprijs, vervolgens in de gehele regio aan te bieden.

Voeding en Bewegen

Er is een heel beperkte financiering beschikbaar voor een project wat betreft voeding en/ of bewegen. Cijfers uit onderzoeken en onze vragenlijsten geven heel duidelijk aan dat een groot deel van de jongeren, variërend van 40 tot 60%, te weinig beweegt. Daarnaast geeft 1 op de 3 jongeren in de bovenbouw van het VO aan dat zij zichzelf te zwaar vinden; het resultaat van te weinig bewegen en/ of verkeerde of te veel voeding. Dat cijfer wordt ondersteund door de objectieve metingen van het gewicht in de brugklassen. Als er extra financiering beschikbaar is, zet de GGDHM zich graag in op deze thema's.